

STADIA

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

AVUSTAJIEN REKRYTOINTI DRAAMATUOTANNOSSA

Kokemukseni Uudisraivaajassa

Viestinnän koulutusohjelma
Audiovisuaalisen mediatuotannon
suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
22.5.2007

Mari Näätänen

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Viestintä		Suuntautumisvaihtoehto Audiovisuaalinen mediatuotanto	
Tekijä Mari Näätänen			
Työn nimi Avustajien rekrytointi draamatuotannossa. Kokemukseni <i>Uudisraivaajassa</i>			
Työn ohjaaja/ohjaajat Teija Voudinmäki			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 22.5.2007	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 33 + 2	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Käsittelen opinnäytetyössäni avustajia suomalaisissa elokuvissa ja televisiosarjoissa ja sitä, miten avustajia varten tarvittavat resurssit otetaan tuotannoissa huomioon. Olin Moskito Televisionin vuonna 2005 tuottamassa <i>Uudisraivaaja</i>-sarjassa toinen apulaisohjaaja ja vastasin sarjan avustajien hankinnasta. Työssäni kohtasin ongelmia, jotka liittyivät tuotannollisiin seikkoihin ja avustajina toimiviin ihmisiin. Tutkin opinnäytetyössäni ovatko nämä ongelmat yleisiä suomalaisissa tuotannoissa.</p> <p>Avustajia käytetään elokuvissa ja televisiosarjoissa näyttelijöiden taustalla. He tekevät huomaamatonta työtä, mutta ovat tärkeitä elokuvan tai televisio-ohjelman autenttisuuden kannalta. Avustajien tärkeydestä huolimatta huomasin työssäni, että avustajiin ja heitä varten tarvittaviin resursseihin ei panostettu riittävästi. Avustajapalkkiot olivat liian pieniä eivätkä houkuttaneet ihmisiä avustajiksi, kuvausajat olivat hankalia työssäkäyville ja suureen tuotantoon ei löytynyt tarpeeksi ihmisiä avustamaan.</p> <p>Tutkin havaitsemieni ongelmien syitä ja yleisyyttä haastattelemalla henkilöitä, jotka ovat avustajia tuotantoihin hankkineet. Vertailen heidän kokemuksiaan omiin kokemuksiini <i>Uudisraivaajassa</i>.</p> <p>Avustajien osuus tuotannoissa on yleisesti se osuus, jossa säästetään rahaa: avustajabudjetit ja siten avustajapalkkiot ovat liian pieniä, avustajia hankkivalle henkilölle ei ole budjetoitu tarpeeksi aikaa tehdä kunnollista castingia tai etsiä tarpeeksi avustajia. Resurssien puute on seurausta siitä, että avustajien tärkeyttä ei ymmärretä. Jos asenteet ja arvostus avustajia kohtaan muuttuisivat, olisivat ihmiset halukkaampia tulemaan avustajiksi. Siten he tietäisivät tekevänsä tärkeää työtä, josta he saavat kunnan korvauksen. Arvostuksen lisäämistä ja avustajatoiminnan vakiinnuttamista edesauttaisi järjestäytyminen. Suomesta puuttuu vielä kattava avustaja-casting-palvelu. Järjestäytyminen voisi vaikuttaa palkkioiden nousuun ja siten tuotantojen avustajabudjettien kasvamiseen.</p>			
Teos/Esitys/Produktio -			
Säilytyspaikka Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Aralis-kirjastokeskus			
Avainsanat avustaja, taustatoiminta, Uudisraivaaja, toinen apulaisohjaaja, casting			

Degree Programme in Media		Specialisation Audiovisual Media Production
Author Mari Näätänen		
Title Casting Extras in Drama Production. Experiences in Uudisraivaaja		
Tutor(s) Teija Voudinmäki		
Type of Work Final Project	Date 22 May, 2007	Number of pages + appendices 33 + 1
<p>ABSTRACT</p> <p>The thesis studies the problem of casting extras in Finnish feature films and television series from the viewpoint of the work of 2nd assistant director in the television series Uudisraivaaja. The 2nd assistant director as the person responsible of casting extras is confronted with several difficulties in his work due to the lack of productive resources and the unorganized extras casting services in Finland. The thesis studies if these problems experienced in Uudisraivaaja are common in drama productions in Finland and what the reasons for the problems are.</p> <p>Extras are used in feature films and television series in the background. Their work does not draw much attention but they nevertheless are a very important part of a film or a television series. Extras bring authenticity to the artificial world of production. In spite of the important work, extras seem not to be appreciated enough by the financiers and the production staff as the budgets for extras fees are too small and extras are not taken in to consideration in the scheduling of a production.</p> <p>The research of the thesis consists of interviews of people who have worked as 2nd assistant directors or who have otherwise been involved in the casting of extras. The experiences of the interviewees are compared with the observations made in Uudisraivaaja.</p> <p>The research results indicate that extras are commonly regarded as the part in which it is convenient to save when budgeting is concerned. Moreover, the 2nd assistant director is not given enough time to do the work properly. The lack of resources is a result of the fact that the work of extras is not appreciated enough; they are considered necessary for the production but still the significance of their work is not understood. Therefore, the production companies do not want to invest in them. This results in extras not appreciating the work themselves and, therefore, many people do not want to take part in productions as background actors. To help increase the appreciation for the extras, more organized extras casting services should be set up in Finland. This may happen as the branch of film making grows in Finland.</p>		
Work / Performance / Project -		
Place of Storage Aralis Library and Information Center, Helsinki		
Keywords extra, background actor, casting, 2nd assistant director, Uudisraivaaja		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 AVUSTAJAT ELOKUVISSA JA TELEVISIOSARJOISSA.....	2
2.1 Mikä on avustaja?.....	2
2.2 Avustajien merkitys.....	4
3 AVUSTAJAT SUOMESSA.....	5
3.1 Keitä avustajat ovat?.....	5
3.2 Mistä avustajia hankitaan?.....	5
3.2.1 Järjestöt.....	5
3.2.2 Yksittäiset henkilöt.....	7
4 UUDISRAIVAAJA TUOTANTONA.....	8
4.1. <i>Uudisraivaaja</i>	8
4.2. Tuotanto.....	9
4.3. Avustajat <i>Uudisraivaajassa</i>	10
5 AVUSTAJIEN HANKKIMINEN <i>UUDISRAIVAAJASSA</i>	13
5.1. Toteutus.....	13
5.2. Mistä hain avustajia?.....	14
5.3. Kohtaamani ongelmat.....	16
5.3.1 Budjetti.....	17
5.3.2 Aikataulu.....	17
5.3.3 Avustajaroolit.....	18
5.3.4 Harrastajateatterit.....	19
5.3.5 Seurat ja yhdistykset.....	20
5.3.6 Ohjelma-avustajat ry.....	21
5.3.7 Avustajamäärät.....	22
5.3.8 Ihmisten epäluotettavuus.....	23
6 TUTKIMUS JA TUTKIMUSTULOKSET.....	24
6.1 Yleinen katsaus haastatteluihin.....	24
6.2 Budjetin riittämättömyys.....	25
6.3 Aikataululliset ongelmat.....	26
6.4 Avustajien halukkuus.....	28
6.5 Muut ongelmat ja huomiot.....	29
7 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	30
LÄHTEET.....	33
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Avustajia käytetään elokuvissa ja televisio-ohjelmissa tuomaan toteutukseen autenttisuutta ja tekemään elokuvan tai televisio-ohjelman sisällöstä todentuntuisemman. Kun lavasteissa on avustajia toimimassa taustalla, elokuva tai televisio-ohjelma ei vaikuta niin lavastetulta vaan katsoja saa vaikutelman, että asiat tapahtuvat oikeassa maailmassa. Toisaalta joskus sitä, että ohjelmassa tai elokuvassa ei ole yhtään avustajaa, saatetaan käyttää tyylikeinona.

Olin Moskito Televisionin vuonna 2005 tuottamassa 12-osaisessa sarjassa *Uudisraivaaja* toinen apulaisohjaaja. Pääsääntöinen tehtäväni oli siis sarjan avustajista vastaaminen, heidän hankkiminen ja casting sekä taustatoiminnan ohjaaminen yhdessä apulaisohjaajan kanssa. *Uudisraivaaja* oli suuri ja pitkä tuotanto, ja avustajia siihen tarvittiin hyvin paljon. Tehdessäni sarjassa toisen apulaisohjaajan työtä kohtasin mm. seuraavia ongelmia: avustajiksi halukkaiden ihmisten tavoitettavuus, ihmisten vähäinen kiinnostus, kuvausajat osuvat päällekkäin avustajien työaikojen kanssa, tuotannon avustajabudjetti suhteessa tarvittavien avustajien määrään oli pieni ja siten yksittäinen palkkio ei houkuttellut ihmisiä mukaan. Lisäksi toisen apulaisohjaajan rooli oli taiteilemista kahden tahon välissä: ohjaajan toiveiden toteuttaminen ja toisaalta budjetissa pysyminen; nämä kun eivät aina kohdanneet. Kiinnostuin tutkimaan, onko avustajista vastaaminen ongelmallista yleisesti elokuva- ja televisiotuotannoissa ja onko muun tuotantoryhmän tiedossa avustajien hankkimiseen liittyvät vaikeudet; vaaditaanko toiselta apulaisohjaajalta liikaa annettuihin resursseihin ja budjettiin nähden. Tässä työssäni tutkin, miten avustajat ja heitä varten tarvittavat resurssit otetaan huomioon tuotannoissa ja mikä vaikuttaa ihmisten halukkuuteen tulla avustajaksi.

Pyrin selvittämään *Uudisraivaajassa* kohtaamieni ongelmien syitä sekä miten resursseja ja hankkimisprosessia voisi parantaa ja järkeistää.

Tutkimusmenetelmänä käytän työssäni teemahaastattelua (ks. liite 1) . Haastattelin henkilöitä, jotka ovat tehneet mainos-, elokuva- ja televisiotuotannoissa avustajista vastaavan työtä. Vertailen haastateltavieni kertomuksia omiin kokemuksiini *Uudisraivaajassa*. Haastateltaviin kuului kaksi toisena apulaisohjaajana työskentelevää henkilöä sekä tuotantojohtaja ja kuvaussihteeri, joilla on kokemusta avustajien hankkimisesta.

Luvussa 2 esittelen, mitä avustajat ovat, ja mikä on heidän merkityksensä elokuvissa ja televisio-ohjelmissa. Luvussa 3 käyn läpi avustajakäytäntöä Suomessa: ketkä avustajina toimivat ja mistä heitä hankitaan. Luvussa 4 esittelen *Uudisraivaaja*-sarjan ja käyn läpi, mitä sarja vaati avustajien suhteen. Luvussa 5 kerron, miten toteutin työni toisena apulaisohjaajana *Uudisraivaajassa* ja mitä ongelmia työssäni kohtasin. Tutkimustulokseni ja haastattelut esittelen luvussa 6, ja luvussa 7 käyn läpi johtopäätökseni vertaamalla tutkimustuloksia omiin kokemuksiini toisena apulaisohjaajana.

Uskon, että havainnoistani ja omista toimintatavoistani toisena apulaisohjaajana on hyötyä muille avustajista vastaaville henkilöille, erityisesti aloitteleville työntekijöille.

2 AVUSTAJAT ELOKUVISSA JA TELEVISIOSARJOISSA

2.1 Mikä avustaja on?

Elokuvia ja televisiodraamasarjoja kuvataan lavastetuissa olosuhteissa. Tila voi olla studioon varta vasten rakennettu lavaste tai olemassa oleva lokaatio. Studiossa lavaste on täysin vapaa ulkopuolisista tekijöistä, ja usein myös lokaatio on joko kokonaan tai osin suljettu muilta kuin kuvausryhmältä. Silloin kun kuvattava kohtaus elokuvasta tai televisio-ohjelmasta sijoittuu julkiseen paikkaan, kuten ravintolaan tai kauppaan, käytetään usein taustanäyttelijöitä eli avustajia tekemään tapahtumapaikasta aidontuntuisen; avustajat ovat ohikulkijoita tai viereisen ravintolapöydän asiakkaita, jotka toimivat yleensä kuvan taka-

alalla, näyttelijöiden taustalla siten, että katsoja ei välttämättä kiinnitä heihin erityisemmin huomioita. Pamela Mandart kertoo *Going To Kansas City* –elokuvan tekovaiheista samannimisessä kirjassaan. Mandart kirjoittaa elokuvan ensimmäisestä kuvauspäivästä, jolloin Montrealin kongressikeskus toimi elokuvassa Kansas Cityn lentokenttänä. Uskottavuuden ja luonnollisuuden vuoksi kohtauksessa oli mukana nelisenkymmentä avustajaa. (Mandart 1998, 46.) Tämä Mandartin esimerkki kertoo siitä, miten fiktiivinen kohtaus voidaan rakentaa täysin eri paikkaan kuin missä kohtauksen tapahtuma on, ja tällöin tarvitaan taustanäyttelijöitä auttamaan tekemään kuvauspaikasta elokuvan tapahtumapaikka. Kuten tässä tapauksessa tarvittiin avustajia kulkemaan matkalaukkuineen, jotta kongressikeskus olisi uskottava lentokenttä.

Pat P. Miller määrittelee elokuvien ja televisio-ohjelmien avustajat seuraavasti:

Extras (also Atmosphere or Background): those people who appear in scenes without speaking –in crowds, in street scenes, as diners in a restaurant, as dancers in a ballroom, as soldiers in a battlefield, as audience in a theater.

(Miller 1999, 50)

Miller määrittää avustajat puhtaasti taustatoimijoiksi ja joukkokohtauksien ihmisiksi eli he ovat ihmisiä varsinaisten näyttelijöiden taustoilla esimerkiksi ravintoloissa, teatterissa, sotarintamalla. Suomessa avustajat eroavat Millerin määritelmästä siinä, että Suomessa avustaja voi olla myös pienessä roolissa, ei ainoastaan taustatoimijana.

Ralph S. Singleton kuvailee avustajat henkilöiksi, joita ilman elokuvan tai televisio-ohjelman kuvat ja maailma olisivat hyvin tylsiä ja luonnottomia. Hänen mukaansa ero näyttelijöiden ja avustajien välillä on se, että näyttelijällä on käsikirjoitettuja repliikkejä ja häntä ohjaa ohjaaja, kun taas avustajalla ei ole repliikkejä ja häntä ohjaa apulaisohjaaja. (Singleton 1996, 134.) Määritelmässään Singleton puhuu elokuvatuotannoista Yhdysvalloissa. Sama määritelmä pätee kuitenkin Suomessakin sillä erolla, että suomalaisissa tuotannoissa saatetaan käyttää avustajia pienissä puherooleissa esimerkiksi kaupan kassahenkilön roolissa, joka replikoi näyttelijän esittämälle roolihenkilölle hänen ostostensa hinnan. Usein näitä repliikkejä ei ole etukäteen käsikirjoitettu, mutta Suomessa avustajia voidaan käyttää myös käsikirjoitetuissa pienissä rooleissa. Kuitenkin he ovat elokuvassa tai televisio-ohjelmassa taustalla tuomassa elämää ja todentuntua näyttelijöitä

ympäröivään lavastettuun maailmaan ilman, että he vievät huomiota varsinaisilta näyttelijöiltä.

Tässä työssä tarkoitan avustajalla sekä Millerin määritelmän mukaista taustanäyttelijää että Singletonin määritelmää sillä lisällä, että Suomessa avustajilla saattaa olla vuorosanoja. Työni käsittelee fiktiivisissä elokuvissa ja televisiodraamasarjoissa esiintyviä taustanäyttelijöitä.

2.2 Avustajien merkitys

Avustajia siis käytetään elokuvissa ja televisiosarjoissa tekemään muuten autiosta lavastetusta maailmasta luonnollinen ja todentuntuinen. Kuitenkin elokuvissa ja sarjoissa voidaan tarkoituksella pyrkiä luomaan epätodellinen ilmapiiri; elokuvan tai sarjan tyyli saattaa olla sellainen, että sen maailma ei muistuta oikeata elämää. Tällöin sitä, että taustatoimintaa ei ole, käytetään tyylikeinona ja avustajien poissaolosta tulee merkittävä tekijä. Samoin kuin katsoja ei kiinnitä huomiota taustanäyttelemiseen, ei hän välttämättä kiinnitä huomiota taustatoiminnan puuttumiseenkaan. Avustajien puuttuminen välittyy katsojalle elokuvan tai televisio-ohjelman tunnelmana, mutta katsoja ei välttämättä erittele, mistä se johtuu.

Avustajien käytöllä voidaan myös ilmaista erilaisia asioita ja tunnelmia; esimerkiksi näyttelijän esittämän roolihenkilön yksinäisyyttä saatetaan korostaa sillä, että hän istuu tyhjässä ravintolassa. Toisaalta taas ahdistusta tai kaaosta voidaan kuvata sillä, että roolihenkilö on ravintolassa tungoksen keskellä. Nämä ovat yleensä ohjaajasta riippuvia valintoja.

Myös käsikirjoitus määrittää hyvin pitkälti, kuinka paljon avustajia tuotannossa tarvitaan vai tarvitaanko ollenkaan. Elokuvassa tai televisio-ohjelmassa, joka tapahtuu pääosin tai kokonaan roolihenkilöiden kotona, ei heitä juurikaan tarvita, toisin kuin suuria joukkokohtauksia sisältävässä tai julkisiin paikkoihin sijoittuvassa elokuvassa tai ohjelmassa.

Avustajilla on siis fiktiivisissä elokuvissa ja televisio-ohjelmissa suuri merkitys. Usein niin katsoja kuin kaikki elokuvan tai ohjelman tekijätkään eivät välttämättä tiedosta, kuinka tärkeitä avustajat ovat elokuvan tai televisio-ohjelman lopputuloksen kannalta.

3 AVUSTAJAT SUOMESSA

3.1 Keitä avustajat ovat?

Elokuville ja televisio-ohjelmissa esiintyvät avustajat ovat useimmiten aivan tavallisia ihmisiä, joilla ei välttämättä muutoin ole mitään tekemistä elokuva- tai televisioalan kanssa. He saattavat olla päivätyöissä aivan toisella alalla tai nuoria, jotka ovat kiinnostuneita opiskelemaan media-alaa ja tutustuvat siihen tekemällä avustajan tehtäviä. Usein käytetään myös työttömiä. Jotkut avustajat saattavat olla kiinnostuneita näyttelijän työstä ja kokeilevat siipiänsä näyttelijänä toimimalla avustajina. Jotkut näyttelevätkin harrastajateatterissa ja tekevät avustajakeikkoja omaksi iloksi.

Avustajilta ei useinkaan edellytetä aikaisempaa esiintymiskokemusta. Heidän ei siis tarvitse osata näytellä. Näin on varsinkin suuremmissa joukkokohtauksissa; jos taas avustaja otetaan vähän näkyvämpään rooliin, silloin usein käytetään esimerkiksi harrastajanäyttelijää. Kuitenkin avustajaksi kelpaa lähestulkoon kuka tahansa. Joku saattaa olla vain kerran kokeilemassa, minkälaista taustanäyttelijänä olo on, ja jotkut tekevät sitä harrastuksenaan. Avustajana toimiminen elokuvissa ja televisio-ohjelmissa onkin Suomessa aina harrastustoimintaa.

3.2 Mistä avustajia hankitaan?

3.2.1 Järjestöt

Suomessa toimii tällä hetkellä kaksi avustajajärjestöä: Ohjelma-avustajat ry Helsingissä ja Media-avustajat ry Tampereella. Molemmilla järjestöillä on jäseniä noin 200, ja jäsenistö koostuu miehistä ja naisista, nuorista ja vanhoista. Media-avustajien jäsenkatalogi toimii internetissä. Anomalla järjestöltä tunnukset pääsee verkossa katsomaan, minkälaisia

henkilöitä avustajiksi on tarjolla. (Media-avustajat ry.) Ohjelma-avustajien katalogi on printtiversiona ja sen saa tilaamalla järjestön yhteyshenkilöltä. Katalogissa on ikäjärjestyksessä, naiset ja miehet erikseen, henkilöiden kuvat, pituus ja paino sekä puhelinnumero.

Avustajien rekrytoiminen Ohjelma-avustajat ry:stä ei kuitenkaan ole keskitettyä siten, että järjestön yhteyshenkilölle voisi soittaa ja kertoa, minkälaisia ihmisiä, kuinka paljon ja milloin tarvitsee, jolloin järjestö keräisi tuotantoyhtiölle tarvittavan määrän avustajia, vaan avustajista vastaava henkilö ottaa itse yhteyttä mahdolliseen avustajaan katalogista ja neuvottelee hänen kanssaan, lähteekö hän tuotantoon mukaan. Muun muassa Yhdysvalloissa avustajien casting-palvelu toimii esimerkillisesti siten, että järjestö hoitaa kaiken avustajien rekrytoinnin. Lisäksi Amerikassa casting-järjestöjä on lukuisia. Gregory Goodellin mukaan casting-palveluista saa avustajia haluamansa määrän ja haluamansa tyyppisiä yhdellä tilauksella; sata ihmistä iltapuvuissa hoituu siis vain yhdellä puhelinsoitolla. (Goodell 1998, 151-152.) Media-avustajat ry:n kortistonhoitajan mukaan avustajien rekrytoiminen heidän jäsenistään toimii molemmin tavoin: tuotantoyhtiön avustajista vastaava henkilö voi ottaa yhteyttä joko suoraan avustajaan tai kortistonhoitajaan, joka soittaa tilaajan puolesta mahdollisille avustajille (kortistonhoitajan haastattelu 26.1.2007). Luvussa viisi tuon ilmi, että tilaussysteemi Media-avustajat ry:ssä ei kuitenkaan ole minun kokemuksieni mukaan toiminut kortistonhoitajan kertomalla tavalla.

Avustajien järjestäytyminen näyttää kuitenkin kehittyvän Suomessa alan kasvaessa ja samalla avustajatarpeiden lisääntyessä. Itä-Suomessa lisääntynyt elokuvatuotanto on synnyttänyt ongelman saada avustajia elokuvaan. Tästä syystä East Finland Film Commission (EFFC) projektipäällikkönään Virva Torni on vuoden 2006 lopulla aloittanut kerätä rekisteriä alueen ihmisistä, jotka haluavat toimia avustajina elokuvissa, mainoksissa ja televisiotuotannoissa. EFFC on järjestänyt eri puolilla Itä-Suomea rekrytointitilaisuuksia, joihin halukkaat ovat voineet mennä ilmoittautumaan rekisteriin. Tämä rekisteri toimii ilmestyessään Media-avustajien rekisterin tavoin internetissä. Periaate on EFFC:n rekisterillä sama kuin Ohjelma-avustajilla ja Media-avustajilla: avustajia hankkiva henkilö ottaa kuitenkin itse yhteyttä avustajiin ja rekrytoi heidät yksitellen. (Elokuva-avustajille avataan rekisteri.)

Varsinaisia avustajajärjestöjä eivät ole työttömien järjestöt, mutta heitä käytetään myös paljon elokuva- ja televisiotuotannoissa. Esimerkiksi Helsingin työttömät ry ja Vantaan työttömät ry ovat olleet mukana monessa suomalaisessa elokuvassa ja televisio-ohjelmassa. Työttömien järjestöillä avustajatoiminta ei ole niin järjestäytynyttä, että heillä olisi avustajarekistereitä, mutta rekrytointi heillä toimii samaan tapaan kuin avustajien casting-palveluilla USA:ssa: järjestön yhteyshenkilöön voi ottaa yhteyttä ja kertoa hänelle monta henkilöä ja milloin heidät tarvitaan. Yhteyshenkilö kerää tarvittavan määrän ihmisiä kuvauksia varten. Työttömien järjestöillä on avustajajärjestöihin verrattuna se puute, että heillä ei ole kovin laajaa valikoimaa ihmisiä, vaan jäsenet ovat yleensä samaa ikäluokkaa keskenään.

Avustajajärjestöjen käytössä on se ongelma, että niistä rekrytoidut ihmiset ovat yleensä kalliimpia kuin järjestöön kuulumattomat henkilöt. Jäseniä on myös suhteellisen vähän, jolloin järjestöstä voi olla vaikeampi löytää tuotantoonsa avustajaa, jonka kasvot eivät olisi tutut monesta muusta elokuvasta tai televisio-ohjelmasta. Avustajajärjestöjen jäsenet ovat myös tavallisia töissä käyviä ihmisiä, ja tällöin järjestöstä rekrytoiminen ei kuitenkaan takaa sitä, että avustaja on käytössä juuri silloin, kun kuvaukset tapahtuvat.

3.2.2 Yksittäiset henkilöt

Koska Suomessa avustajatoiminta ei ole niin järjestäytynyttä, että varsinkin tarpeen ollessa suuri, pelkistä avustajajärjestöjen jäsenistä saisi tarpeeksi ihmisiä elokuvaan tai televisio-ohjelmaan avustajiksi, voi avustajista vastaava henkilö ottaa taustanäyttelijöiksi yksittäisiä henkilöitä esimerkiksi kaverinsa tai henkilön, joka on tuotantoyhtiölle ilmoittanut olevansa kiinnostunut tulemaan avustajaksi. Usein tuotantoa aloitettaessa avustajista vastaava henkilö laittaaakin esimerkiksi harrastajateattereihin tai kouluille ilmoituksia siitä, että avustajia haetaan. Ilmoitukseen laitetaan yleensä lyhyesti, minkä tyyppisestä tuotannosta on kyse, minkälaisia ja minkä ikäisiä henkilöitä haetaan sekä kuvauspaikka ja -aika. Ilmoitusten perusteella kiinnostuneet voivat ilmoittaa itsensä mukaan. Tämä on kuitenkin melko passiivinen tapa, ja on paljon avustajaksi tulevan henkilön omasta aktiivisuudesta kiinni.

Tuotantoon avustajia hankkivan henkilön kannattaa myös pitää silmänsä auki julkisilla paikoilla liikkeessaan. Esimerkiksi kaupasta, kahvilasta tai kadulta saattaa löytää sopivia henkilöitä, jos on jokin tietynlainen ihmisryhmä, joita avustajiksi tarvitaan. Sopivilta henkilöiltä kannattaa mennä rohkeasti kysymään kiinnostaako heitä tulla elokuvaan tai televisio-ohjelmaan avustajiksi. Kun vuonna 2003 Moskito Television tuotti kaksiosaisen televisioelokuvan *Skene*, menimme klubeille rekrytoimaan ihmisiä, koska tarvitsimme avustajiksi henkilöitä, jotka oikeasti ovat sen henkisiä, että käyvät klubeilla tanssimassa. Joskus on siis konkreettisesti mentävä sinne, missä potentiaaliset avustajat ovat.

Kokeneella avustajia hankkineella henkilöllä on omat rekisterit ihmisistä, joita hän on käyttänyt aikaisemmissa tuotannoissa. Rekisteri pitää sisällään avustajan henkilö- ja yhteystiedot sekä valokuvan. Nämä rekisterit käydäänkin läpi aina seuraavan tuotannon kohdalla, ja soittamalla rekisterissä oleville ihmisille yritetään saada heitä taas mukaan tuotantoon. Nämä rekisterit ovat kullannarvoisia avustajia hankkivalle henkilölle, ja siksi kannattaakin aina jokaisella avustajalla täyttää henkilötietolomake ja ottaa hänestä valokuva rekisteriä varten. Kannattaa myös säilyttää yhteystiedot sellaisista henkilöistä, jotka ovat ilmoittautuneet olevansa kiinnostuneita tulemaan avustajaksi, mutta joita ei ole syystä tai toisesta käytetty; henkilön aikataulut eivät välttämättä ole sopineet kuvausaikataulujen kanssa yhteen tai henkilö on ollut vääränikäinen juuri siihen tuotantoon, johon hän on ilmoittautunut. Seuraavan tuotannon aikana tällaisiin henkilöihin voi taas ottaa yhteyttä, ja heidät voi silloin saada mukaan tuotantoon.

4 UUDISRAIVAAJA TUOTANTONA

4.1 Uudisraivaaja

Moskito Television tuotti vuonna 2005 12-osaisen draamasarjan *Uudisraivaaja*. Sarja oli Yle1:n kausisarja ja se esitettiin keväällä 2006 Yle1:n Kotikatsomo-ohjelmapaikalla maanantai-iltaisina. *Uudisraivaaja* kertoo yhden päähenkilön tarinan noususta ja menestyksestä tuhoon. Tämän päähenkilön tarinan kautta sarja kertoo myös siitä, mitä ihmiset ovat valmiita tekemään menestyksen ja vallantavoittelun eteen perheensä,

yksityiselämänsä ja moraalinsa kustannuksella. Sarja kertoo ihmisistä, joille tärkeintä on raha, valta ja menestys.

Uudisraivaajan käsikirjoitti Timo Varpio ja sen tuotti Roope Lehtinen. Päähenkilöä Rami Lainetta näytteli Kari Heiskanen. Sarjan 12 osaa on kirjoitettu trilogian muotoon: osissa 1-4 keskitytään pääasiassa Rami Laineen työelämään ja työminään, osat 5-8 kertovat hänen yksityiselämästään ja osissa 9-12 kerrotaan Ramin sisäisestä muutoksesta. Tämän trilogiamuodon ja tuotannon suuritöisyyden vuoksi sarjan ohjasi kolme eri ohjaajaa. Ensimmäiset neljä osaa ohjasi Alekski Salmenperä, keskimmäiset neljä Jyri Kähönen ja viimeiset neljä Veikko Aaltonen.

4.2 Tuotanto

12-osaisen *Uudisraivaajan* yhden jakson kesto on noin 50 minuuttia. Sarjaa kuvattiin 84 päivää 1.3-31.8.2005 välisenä aikana. Yhdessä päivässä kuvattiin siis keskimäärin kuusi sivua käsikirjoitusta. Kuvaukset toteutettiin noin kolmen viikon jaksoissa: kuvasimme kolme viikkoa, jonka jälkeen oli aina viikon pituinen tauko. Ohjaajan vaihtuessa pidimme aina hieman pidemmän kuvaustauon. Tämä systeemi toimi mielestäni erittäin hyvin, koska tehtävässäni toisena apulaisohjaajana ja siten avustajista vastaavana henkilönä, tehtävääni helpotti suuresti se, että työtä pystyi tehdä kolmen viikon jaksoissa. Viikon mittaisella kuvaustauolla pystyin aina hankkimaan avustajat seuraavaksi kolmeksi viikoksi sen sijaan, että ennen kuvauksia olisi pitänyt hankkia koko sarjan avustajat. Tietysti jouduin kuvausten aikanakin tekemään avustaja-castingia, koska esimerkiksi kuvausaikatauluihin tai tapahtumapaikkoihin saattoi tulla muutoksia, jotka vaikuttivat avustajatarpeeseen.

Tuotanto ei ollut varsinainen yhteistuotanto Yleisradion kanssa, mutta suurin osa teknistä ryhmää oli Yleisradion henkilökuntaa; lisäksi rekvisitööri, pukusuunnittelija ja puvustaja olivat Yleisradiosta. Tuotantohenkilökunnan lisäksi kuvaaja, lavastaja, maskeeraaja, kuvaussihteeri, ensimmäinen ja toinen apulaisohjaaja sekä catering-henkilö olivat Moskito Television palkkalistoilla. Yhteensä ryhmän koko oli noin 30 henkilöä.

Kuvauspaikkoja *Uudisraivaajassa* oli noin 50. Ramin työpaikan, Capitol Investin toimistoa, poliisiasemaa ja Ramin pojan asuntoa lukuun ottamatta kaikki kohtaukset

kuvattiin aidoissa lokaatioissa. Suurin osa kohtauksista osissa 1-4 tapahtuu Ramin ja hänen vaimonsa Paulan kotona ja Ramin työpaikan Capitol Investin toimistossa. Lisäksi tapahtumapaikkoina on muun muassa useita ravintoloita, katuja, kauppoja, Paulan työpaikka kirjasto, tennishalli, poliisiasema, päiväkotia, teatteri ja biljardisali. Osat 5-8 tapahtuvat suurimmaksi osaksi Ramin rakastajan Annamarin kotona, Ramin ja Paulan kotona ja Capitol Investin toimistossa. Muita tapahtumapaikkoja on muun muassa golfkenttä, ravintoloita, Ramin kaverin koti ja tehdas, Ramin ja Paulan pojan asunto, mökki, lehden toimitus ja hotelli. Osien 9-12 päänäyttämönä on Ramin äidin koti; lisäksi kohtauksia tapahtuu jälleen Capitol Investin toimistossa, Ramin ja Paulan kotona, ravintoloissa, Ramin kaverin tehtaalla ja tennishallilla sekä terveystieteiden keskuksessa ja televisio studiossa. Capitol Investin toimisto lavastettiin tyhjään toimistorakennukseen Helsingin keskustassa. Tähän samaan tilaan lavastettiin myös poliisilaitos ja Ramin pojan asunto.

Uudisraivaaja tapahtuu siis hyvin monessa eri paikassa, joista suuri osa on julkisia paikkoja, joissa oikeassa elämässä olisi paljon muitakin ihmisiä. Nämä lokaatioissa kuvatut kohtaukset toteutettiin niin, että kuvauspaikka oli suljettu muilta ihmisiltä kuvausryhmää varten, esimerkiksi ravintoloissa kuvattiin joko niiden aukioloaikojen ulkopuolella tai sitten ravintolasta oli suljettu tietty alue meidän käyttöömme. Tämä tarkoitti sitä, että ravintolan taustatoiminta täytyi tehdä keinotekoisesti käyttämällä avustajia. Samoin sarjan toimistotai tehdaskohtauksissa täytyi käyttää avustajia paikan työntekijöiden rooleissa.

4.3 Avustajat *Uudisraivaajassa*

Pekka Mandart kertoo *Going to Kansas City* -elokuvan tekovaiheista kertovan kirjan haastattelussa kanadalaisten elokuvantekijöiden ihmetelleen, miksi Mandart ei käytä enempää avustajia elokuvan ulkokuvissa ja ehdottaneen, että kadulle voisi laittaa lapsen leikkimään. Mandart totesi kanadalaisille, että ”Kansasissa lapset eivät todellakaan leiki kaduilla!” Hän oli tutkimusmatkoillaan huomannut, että kansasilaisen pikkukaupungin kaduilla ei tosiaankaan liiku ihmisiä kävellen. (Saarela 1998, 115.) Mandart siis pyrki elokuvansa toteutuksessa autenttisuuteen; hän halusi elokuvan näyttävän juuri siltä, miltä Kansas oikeastikin näyttää. Tähän samaan luonnollisuuteen pyrittiin myös *Uudisraivaajassa*. Sarja tapahtuu lyhyttä maaseutujaksoa luukuun ottamatta

pääkaupunkiseudulla ja suurimmaksi osaksi Helsingissä. Sarjan myös haluttiin kuvauspaikkojen ja taustatoiminnan osalta näyttävän oikealta Helsingiltä. Tästä syystä kaikkiin julkisissa paikoissa tapahtuviin kohtauksiin tarvittiin taustatoimintaa, kuten vilkkaassa Helsingissä oikeastikin on. Se, että sarjalla oli kolme ohjaajaa, ei vaikuttanut juurikaan avustajien käytettävyyteen, vaan kaikki ohjaajat olivat samoilla linjoilla siitä, että julkisilla paikoilla tapahtuvissa kohtauksissa avustajia käytetään. Avustajilla haluttiin siis luoda sarjan lavasteisiin ja maailmaan elämää yhtä poikkeusta lukuun ottamatta: Veikko Aaltosen ohjaamista jaksoista yksi on niin sanottu unijakso. Tämä jakso on siis päähenkilö Rami Laineen unta. Jakso sisälsi muutaman ravintolakohtauksen, mutta toisin kuin sarjan kaikissa muissa ravintolakohtauksissa, näissä unijakson ravintolakohtauksissa ei käytetty yhtään avustajaa. Tällä tavoin *Uudisraivaajassakin* haluttiin taustatoiminnan puuttumista käyttää tyylikeinona; koska tapahtuma oli unta eikä oikeaa maailmaa, voitiin unimaailmasta luoda vieläkin epätodellisemman tuntuinen sillä, että roolihenkilöt olivat lounasaikaan aivan tyhjässä ravintolassa.

Uudisraivaajassa avustajia käytettiin kaiken kaikkiaan 57 päivänä. Kuvauspäivä oli yhteensä 84 eli avustajia tarvittiin yli 2/3 kaikista kuvauspäivistä. Kuvauspaikkoja, joissa avustajia tarvittiin oli 69. Yhdessä kuvauspaikassa saatettiin kuvata monta kohtausta siten, että valmiissa ohjelmassa yhdessä paikassa kuvatut kohtaukset näyttävät siltä, että ne olisi kuvattu eri paikoissa. Avustajat ovat olleet siis merkittävässä roolissa niin kuvauksissa kuin valmiissa ohjelmassakin; keskimäärin useammassa kuin joka toisessa sarjan kohtauksessa esiintyy avustajia.

Avustajarooleja *Uudisraivaajassa* oli noin 540. Jotkut näistä rooleista esiintyvät useammassa kohtauksessa ja heitä tarvittiin kuvauksiin useampana päivänä; todellisuudessa ei kuitenkaan toteutunut se, että yhtä roolia esittävä henkilö olisi päässyt tulemaan kuvauksiin juuri silloin kun hänen aikaisemmin esittämänsä roolihenkilö oli kuvattavassa kohtauksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtä roolia saattoi esittää useampi ihminen. Esimerkkinä tästä on toimistokohtaukset: kun yhteensä toimistohenkilöiden rooleja oli noin 15, niin heitä esittäviä ihmisiä oli noin 30.

Sarjassa käytettiin kaikennäköisiä ja –ikäisiä miehiä ja naisia avustajina. Suurilukuisin ihmisryhmä, joka sarjassa esiintyy, on kuitenkin noin 30–40-vuotiaat liikemiehet. Rami

Laineen maailma sijoittuu bisnesmaailmaan, ja tällöin sen henkisiä ihmisiä tarvittiin Capitol Investin toimistolle työntekijöiksi tai vieraileviksi liikemiehiksi. Myös monista ravintolakohtauksista haluttiin tehdä esimerkiksi bisneslounaskohtauksia, joten tällöin myös ravintoloihin tarvittiin liikemiehiä tai –naisia taustanäyttelijöiksi.

Sarjassa on yhtenä roolihahmona Ramin ja Paulan noin 20-vuotias poika Niko, jonka elämää seurattiin myös hänen omissa ympyröissään eli ikäistensä nuorten seurassa. Tämä määritteli sen, että esimerkiksi Nikon baarikohtauksiin tarvittiin nuoria avustajiksi. Monet sarjan kohtaukset tapahtuvat täysin julkisilla paikoilla kuten kaduilla tai kaupassa, joissa satunnaisina ohikulkijoina voi olla aivan ketä tahansa tavallisia ihmisiä. Sarjassa oli siis paljon kohtauksia, jotka määrittivät pitkälti sen, minkälaisia ihmisiä kohtaukseen täytyi hankkia, mutta mukana oli myös kohtauksia, joissa avustajana saattoi olla kuka tahansa. *Uudisraivaajan* avustajakirjo onkin hyvin monimuotoinen; taustanäyttelijöinä on ihmisiä nuorista tytöistä eläkeikäisiin miehiin.

Selkeän taustatoiminnan, esimerkiksi ravintola-asiakkaiden roolien, lisäksi *Uudisraivaajassa* oli yksittäisiä roolihenkilöitä, joissa käytettiin avustajia roolien esittäjinä. Tällaisia rooleja oli muun muassa Capitol Investin johtokunnan tai hallituksen kokouksissa esiintyvät kaksi johtajaa ja kolme hallituksen jäsentä sekä Capitol Investin vastaanottotiskin nainen. Nämä roolit esiintyvät sarjassa useammassa kohtauksessa läpi 12 osan, ja näin ollen näillä avustajilla oli useampi kuvauspäivä; he olivat selkeästi nimetty vain tähän yhteen rooliin ja olivat näkyvämmi esillä kuin taustanäyttelijät. Aikaisemmin mainitsemani ero suomalaisen avustajan ja Singletonin avustajamääritelmän välillä tulee esille juuri näiden *Uudisraivaajan* avustajaroolien kohdalla: näillä roolihenkilöillä saattoi olla repliikkejä. Repliikkejä ei oltu käsikirjoitettu etukäteen, vaan ne syntyivät kuvaustilanteissa ohjaajan toimesta. Näitä avustajia saattoi ohjata myös ohjaaja ensimmäisen ja toisen apulaisohjaajan lisäksi.

Avustajia *Uudisraivaajassa* tarvittiin kohtauksesta riippuen keskimäärin 12 henkilöä / kohtaus. Suuri osa taustatoimintaa vaativista kohtauksista olivat ravintolakohtaukset ja Capitol Investin toimistokohtaukset. Ravintolakohtauksia kuvattiin 15 päivänä ja avustajia vaativia toimistokohtauksia 19 päivänä. Mukana oli kolme suurempaa avustajamäärää vaativaa kohtausta. Nämä kohtaukset olivat tupaantuliaiset, cocktail-kutsut ja sarjan

loppukohtaus, jossa Rami Laine häviää harmaan ihmismassa joukkoon kävellessään kadulla. Suurin määrä avustajia tarvittiin cocktail-kutsuille: noin 40 henkeä. Lähes sama määrä avustajia tarvittiin myös loppukohtaukseen. Mukana oli kuitenkin myös kohtauksia, joissa oli mukana vain yksikin avustaja. Tällöin avustajan rooli oli näkyvämpi ja esiintyjän valintaan täytyi kiinnittää tarkemmin huomioita kuin joukkokohtauksissa esiintyvien avustajien valintaan. Tämmöisiä kohtauksia ja rooleja olivat esimerkiksi baarissa oleva nainen, jolle Rami Laine menee juttelemaan. Avustajien tarve ja roolit vaihtelivat siis hyvin paljon sarjan sisällä, ja täten hankittuna täytyi olla hyvin paljon erilaisia ihmisiä.

5 AVUSTAJIEN HANKKIMINEN *UUDISRAIVAAJASSA*

5.1 Toteutus

Aloitin työni *Uudisraivaajan* parissa helmikuun 2005 toisella viikolla eli noin kolme viikkoa ennen kuvausten alkua. Ensimmäisenä työn alla olivat sarjan neljä ensimmäistä jaksoa. Aloitin purkamalla käsikirjoituksista kohtaukset, joihin tarvittiin avustajia ja pohdin minkä tyyppisiä ja kuinka paljon heitä kohtauksiin tarvittiin. Heti alkuvaiheessa pidimme myös palavereita apulaisohjaajan kanssa; kävimme läpi minun käsikirjoituspurkuani ja hänen purkuansa sekä pohdimme, mihin kohtauksiin avustajia tarvitaan ja mihin ei. Lisäksi puhuimme avustajamääristä, heidän ikäjakaumastaan ja tyylistään kohtaus kohtaukselta. Palavereista oli hyvin paljon hyötyä, koska en aikaisemmin ollut hankkinut avustajia näin suureen tuotantoon, ja käymällä asioita läpi kokeneen henkilön kanssa sain pohdinnoilleni vahvistusta ja työn tekemiseen tuli varmempi ote.

Aikataulu oli tässä työtehtävässä tärkeä työväline. Sen perusteella laitoin tekojärjestykseen avustajia vaativat kohtaukset ja päättelin, minkälaisia ihmisiä minun täytyi ensimmäiseksi alkaa etsiä. Kuvaukset tapahtuivat noin kolmen viikon jaksoissa, ja tämä mahdollisti sen, että pystyin hankkimaan avustajia aina kolmen viikon kuvauksiksi kerralla sen sijaan, että heti alussa olisi täytynyt kaikki sarjan jokaisen kohtauksen avustajat löytää. Kuitenkaan tämä kolmen viikon jaksoissa työskentely ei toteutunut niin, että jo ennen kuvauksia olisin onnistunut kaikkiin kolmen viikon aikana kuvattaviin kohtauksiin avustajat hankkimaan, vaan tavallisesti olin ennen kuvausten alkua löytänyt ensimmäisellä viikolla tarvittavat

henkilöt sekä alustavasti toisella viikolla tarvittavia henkilöitä. Kolmen viikon kuvausjakson ensimmäisellä viikolla, kun kuvasimme kohtauksia, joissa ei avustajia ollut ja jolloin minun ei tarvinnut olla kuvauspaikalla ohjaamassa heitä tai vastaanottamassa kuvauksiin tulevia avustajia, pystyin olla hankkimassa tarvittavia avustajia toisen ja kolmannen kuvausviikon kuvauksiin. Lisäksi kuvausten aikana esimerkiksi aikatauluihin tai kuvausjärjestyksiin saattoi tulla muutoksia, jolloin jouduin kuvausten ohella hankkimaan muutoksien mukaisesti avustajia. Näin ollen avustajien hankkiminen ei tapahtunut ainoastaan kuvaustauoilla, vaan sitä täytyi tehdä koko kuvausjakson ajan.

5.2 Mistä hain avustajia?

Aloitin avustajiksi haluavien ihmisten etsimisen kartoittamalla pääkaupunkiseudun harrastajateattereita. Otin yhteyttä harrastajateattereiden yhteyshenkilöihin, ja useimmiten he halusivat, että lähetän heille sähköpostilla ilmoituksen siitä, että etsimme avustajia. Tämän sähköpostin yhteyshenkilöt lähettivät eteenpäin kaikille teatterin jäsenille, ja halukkaat saivat ottaa minuun yhteyttä. Lähetin ilmoituksen yhteensä noin kymmeneen harrastajateatteriin.

Harrastajateattereiden lisäksi etsin tietoja erilaisista yhdistyksistä, kuten opiskelijayhdistyksistä tai urheiluseuroista, joista tiedustelin jäsenten kiinnostusta osallistua sarjaan. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että internetin hakukoneella mielikuvitusta käyttäen etsin tietoja pääkaupunkiseudun mitä erilaisimmista järjestöistä. Lisäksi muutaman järjestön tiedot sain sitä kautta, että otin yhteyttä järjestöön, jonka yhteyshenkilö ei kuitenkaan uskonut halukkaita löytävän, mutta joka tiesi toisen järjestön, joka voisi olla kiinnostunut ja neuvoi minua ottamaan yhteyttä sinne. Avustajien hankkiminen onkin suureksi osaksi sitä, että sanaa siitä, että avustajia etsitään, kannattaa levittää hyvin laajalle. Aina joku saattaa viedä ilmoitusta eteen päin.

Yhdistysten ja järjestöjen kohdalla avustajien hankkiminen toimi harrastajateattereihin verrattuna sillä erolla, että useimmiten yhdistyksen tai järjestön yhteyshenkilö otti vastaan ilmoittautumisia jäseniltä ja keräsi heistä minulle listan. Nämä listat eivät kuitenkaan olleet sitovia, eivätkä itsensä listaan lisänneet olleet ilmoittautuneet tulemaan tiettyinä päivinä, tiettäisiin kuvauksiin, vaan aikataulujen ja lopullisen sitoutumisen selvittäminen jäi minun

tehtäväkseni. Samoin kuin harrastajateattereihin, otin yhteyttä noin kymmeneen yhdistykseen, järjestöön tai urheiluseuraan.

Lisäksi etsin avustajaehdokkaita yksittäisistä ihmisistä, jotka eivät olleet ilmoittautuneet kiinnostustaan tulla mukaan minkään järjestön tai urheiluseuran kautta. Näitä ihmisiä etsin ensisijaisesti Moskito Televisionin olemassa olevista avustajakansioista. Nämä kansiot koostuivat siis tiedoista ihmisistä, jotka olivat aikaisemmin olleet avustajina Moskito Televisionin tuotannoissa tai jotka olivat lähettäneet tietonsa itsestään, mutta eivät kuitenkaan vielä olleet osallistuneet tuotantoihin. Tietoja kansioissa oli noin 150 tytöstä tai naisesta. Valitettavasti Moskito Televisionin vastaava kansio miehistä oli hävinnyt edellisen tuotannon aikana, joten miespuolisia avustajia en tätä kautta saanut hankittua.

Moskito Televisionin omien avustajarekisterien lisäksi käytin yksittäisten henkilöiden hakemiseen Ohjelma-avustajat ry järjestöä. Järjestön yhteyshenkilöltä tilasin kansion, jossa on avustajien kuvat ja yhteystiedot. Kansioista etsin sopivia henkilöitä sarjaan. Ohjelma-avustajien jäseniä käytin kuitenkin vain näkyvimpiin rooleihin, en taustanäyttelijöiksi joukkokohtauksiin. Syitä tähän oli kaksi: ohjelma-avustajat pyytävät useimmiten suurempia palkkioita kuin järjestöön kuulumattomat ihmiset, jolloin suurempia avustajamääriä vaativiin ja siten ei niin vaativaa avustajatoimintaa edellyttäviin kohtauksiin ei mielestäni kannata käyttää avustajaa, joka on kallis, koska hän hukkuu joukkokohtauksessa muiden avustajien sekaan. Toinen syy ohjelma-avustajat ry:n jäsenien käyttämiseen näkyvimmissä rooleissa oli se, että heillä on yleensä ottaen paljon kokemusta avustajana esiintymisestä, jolloin rooliin saa kokeneen esiintyjän. Joukkokohtauksissa tai puhtaasti taustatoimintaa sisältävässä kohtauksessa avustajilta ei välttämättä vaadita aikaisempaa kokemusta tai hyvää kameran edessä esiintymistä, mutta mitä näkyvämpi rooli on, sitä varmempaa on ottaa rooliin kokenempi avustaja.

Keskivaiheessa tuotantoa otin yhteyttä myös Media-avustajat ry:hyn, mutta toisin kuin järjestön kortistonhoitaja tätä työtä varten tekemässäni haastattelussa sanoi siitä, että he toimivat koko maassa ja hoitavat pyydetyn määrän avustajia kuvauksiin, tuolloin henkilö, johon olin yhteydessä sanoi, että hän ei usko heidän joukossaan olevan ihmisiä, jotka olisivat kiinnostuneita lähtemään Helsinkiin asti kuvauksiin. Kyseessä ei ollut tietystä määrästä ihmisiä tietyssä päivänä, vaan tiedustelin asiaa yleisellä tasolla, ja sillä

periaatteella, että yksikin avustaja on tervetullut. Järjestö on siis ehkä muuttanut ja kehittänyt toimintaansa tai sitten se antaa toiminnastaan eri kuvan kuin mitä se todellisuudessa on.

Myöhemmin, tuotannon ollessa pidemmällä, käytin yhtenä avustajienhankkimisväylänä myös sitä, että kyselin muilta työryhmän jäseniltä, jos he tietävät ihmisiä, jotka ovat avustajina olleet tai olisivat muuten kiinnostuneita tulemaan avustajiksi. Yleensä näissä avustajarooleissa oli kysymys yksittäisestä roolista, esimerkiksi liikemies neuvotteluissa, ei joukkokohtauksista. Kuten aikaisemmin järjestöjen kohdalla mainitsin, että sanaa avustajien hakemisesta kannattaa levittää, niin pätee sama sääntö tähän hankkimistapaan. Hyvin usein, kun työryhmän jäseniltä kyselin tietävätkö he kiinnostuneita, joku aina tiesi jonkun ihmisen, joka avustajaksi tulikin. Seuraavassa luvussa, tuotannon aikana kohtaamistani ongelmista, käy ilmi, miten tuotannon loppua kohden uusia avustajiksi haluvia ihmisiä ei enää helposti löytynyt, ja tällöin muiden työryhmäläisten apu oli todella hyödyksi.

Kuvaustilanteissa tulee usein yllättäviä muutoksia, joita ei ole etukäteen suunniteltu. Niin myös *Uudisraivaajassa* avustajien osalta tuli tilanteita, jolloin ohjaaja kohtausta harjoiteltaessa sai idean, että tässä voisikin olla avustaja mukana. Tällaisissa tilanteissa, jos kuvauspäivänä ei alkuperäisten suunnitelmien mukaan avustajia oltu tarvittu ollenkaan, ja näin ollen heitä ei kuvauspaikalla odottamassa ollut, joutui joku työryhmän jäsen esiintymään taustalla. Tämä osoituksena siitä, että avustajia voi löytää ihan mistä vaan ja että avustaja voi olla ihan kuka vaan. Näissä tapauksissa tarvitsin vain hyviä suostuttelutaitoja, että sain jonkun työryhmän jäsenen tulemaan avustajaksi.

5.3 Kohtaamani ongelmat

Työssäni toisena apulaisohjaajana *Uudisraivaajassa* kohtasin avustajien hankkimisessa ongelmia, joista osa ilmeni jo tuotannon alkuvaiheessa eikä ollut sidoksissa siihen, miten paljon sarjaa oli kuvattu; osa ongelmista johtui taas siitä, että sarjan kuvaukset olivat jo pidemmällä. Tällaiset ongelmat liittyivät esimerkiksi budjettiin ja avustajiksi halukkaiden ihmisten vähyteen. Tässä luvussa käyn läpi näitä ongelmia, joita sarjaa tehdessä ilmeni.

5.3.1 Budjetti

Selkein ongelma avustajien saamisessa kuvauksiin oli avustajapalkkioihin varatun budjetin vähäisyys verrattuna koko sarjaan tarvittavaan avustajamäärään, ja siten yksittäisen avustajapalkkion pienuus. *Uudisraivaajassa* useimmille maksettiin elokuvalippu yhden avustuskerran palkkiona. Palkkio oli sama niin yhden kohtauksen kuin koko päivän avustuskerrasta. Näkyvämmässä roolissa olevalle avustajalle maksettiin yhden kohtauksen kuvauksesta keskimäärin 20 € Jotkut näistä näkyvimmistä rooleista, kuten Capitol Investin hallituksen jäsenet, esiintyivät sarjassa useammassa kohtauksessa ja heillä oli useampi kuvauspäivä, siksi heille maksettiin hieman enemmän. Nämä avustajat olivat myös kokeneempia avustajatehtävissä, ja siten he myös vaativat suurempia palkkioita. Joillekin yhdistyksille, joista tuli kerralla suurempi ryhmä kuvauksiin, maksettiin palkkio könttäsummana yhdistyksen tilille. Tällöin maksettu palkkio oli noin 10 €/ henkilö. Nämä palkkiot ovat hyvin kaukana siitä, mitä avustajille maksetaan esimerkiksi Amerikassa. Yhdysvaltalaisen casting-palvelun mukaan avustajapalkkio amerikkalaisissa tuotannoissa on keskimäärin 60-110 \$ (13.4.2007 44-82 €) kuvauspäivältä, ja summa saattaa roolin mukaan tuosta määrästä vielä noustakin. (Movie Work Now Casting.)

Taustalla toimivien avustajien palkkio, eli yksi elokuvalippu tai ryhmille noin 10 € henkilöltä, yhden päivän tai edes yhden kohtauksen kuvauksista, ei useita ihmisiä houkuttanut tulla avustajaksi. Vaikka moni ilmoittautui halukkaaksi, he palkkion kuullessaan kieltäytyivät tulemaasta. Jotkut kävivät mielenkiinnosta kerran, mutta eivät olleet halukkaita tulemaan uudestaan; useimmiten palkkion pienuudesta johtuen, mutta myös siksi, että he olivat ensimmäistä kertaa avustamassa, ja nyt kun he näkivät, minkälaista avustajana oleminen oli, he eivät halunnet tulla uudestaan. Jälkimmäisessä tapauksessa suurempi palkkio olisi usein saanut mielen muuttumaan.

5.3.2 Aikataulu

Avustajien hankkimisessa käsikirjoituksen ohella tärkein työväline on kuvausaikataulu. Aikataulun perusteella hankitaan tarvittavat avustajat ajankohdaksi, jolloin heitä vaativa kohtaaminen kuvataan. Toisin kuin näyttelijöiden kohdalla, joiden aikataulut otetaan huomioon kuvausaikataulua tehdessä, on avustajien oltava paikalla silloin, kun aikataulu sanelee.

Koska useimmat *Uudisraivaajassa* käytetyt avustajat olivat työssäkäyviä ihmisiä, aikataulujen yhteensopimattomuus osoittautui ongelmaksi. Kuvaukset tapahtuivat yleensä päiväsaikaan, jolloin suuri osa avustajista oli itse töissä. Monen oli mahdotonta järjestää vapaata töistä ja toisaalta pieni palkkio ei motivoinut järjestämään vapaata, vaikka se mahdollista olisi ollutkin, koska he häviäisivät siinä taloudellisesti.

Se, että avustajien omia aikatauluja ei otettu huomioon kuvausaikataulua tehdessä, osoittautui ongelmalliseksi erityisesti niiden näkyvimpien roolien kohdalla, joilla oli useampi kuvauspäivä. Roolin esittäjän tuli olla käytettävissä useana päivänä kuvausaikataulun sanelemalla tavalla. Vielä haasteellisemmaksi tämän teki se, että 12 osan kuvaukset tapahtuivat pitkän ajan sisällä ja ensimmäisiä jaksoja kuvattaessa ei vielä tiedetty tarkkaa aikataulua loppupään jaksoista. Tällöin näihin rooleihin avustajia hankkiessa ei voinut tietää pääseekö esittäjä tulemaan roolihenkilön muina kuvauspäivinä. Tämä rajoitti sitä, kenet tällaiseen rooliin pystyi valita; henkilön tuli olla sellainen, joka pystyi mahdollisimman hyvin järjestämään omat aikataulunsa vasta myöhemmin selviävien kuvausaikataulujen mukaisesti.

Kuvausaikatauluihin, kuvauspaikkoihin tai kohtauksien toteutustapoihin saattoi myös tulla muutoksia hyvin lyhyillä varoitusaajoilla, ja tällöin avustajia piti hankkia esimerkiksi jo seuraavaksi aamuksi. Aikaa avustajien hankkimiseen ei siis jäänyt kovinkaan paljon, ja varsinkin, jos edeltävänä päivänä kuvauksissa oli avustajia, ei hankkimisprosessia pystynyt kuvauksissa tehdä, vaan työtä piti jatkaa kuvauspäivän päätyttyä illalla. Tämä lyhyt varoitusaika erityisesti toi esiin sen ongelman, että avustajat ovat työssäkäyviä ihmisiä, ja heidän oli mahdotonta järjestää vapaata töistä edeltävänä iltana. Tällaisissa tapauksissa oli otettava yhteyttä ihmisiin, joiden tiesin olevan esimerkiksi vuorotyössä ja toivottava, että heillä sattuisi olemaan vapaapäivä seuraavana päivänä, kun avustajia yllättäen tarvittiinkin.

5.3.3 Avustajaroolit

Uudisraivaaja sijoittuu bisnesmaailmaan, ja siten suurin osa avustajarooleista oli liikemiehiä ja –naisia tai esimerkiksi ravintola-asiakkaita, jotka ulkonäkönsä puolesta sopivat tyylikkääseen, kalliiseen ravintolaan. Taustanäyttelijöiksi tarvittiin siis eniten keski-ikäisiä tyylikkäitä miehiä ja naisia. Ongelmaksi tämä muodostui, kun havaitsin, että

tällainen ihmisryhmä ei ollut kovin kiinnostunut avustamisesta televisiosarjoissa. Toisaalta myös useimmiten nämä ihmiset ovat päivätöissä ja heillä on paljon muita velvollisuuksia, joten vaikka kiinnostusta olisi ollutkin, niin aikataulujen yhteensovittaminen oli ongelmallista.

Suuri haaste oli myös tällaisten ihmisten tavoitettavuus: he harvoin oma-aloitteisesti ilmoittautuvat halukkaaksi avustamaan yleisen ilmoituksen perusteella. Toisaalta on myös hankalaa tietää, mistä näitä ihmisiä voi tavoittaa. *Uudisraivaajan* tiimoilta olin yhteydessä liikemiesten yhdistykseen, jossa jäseniä oli noin 600 (vuonna 2005). Tuloksena oli se, että yksi ihminen ilmoittautui avustajaksi. Hän olisi ollut sopiva esimerkiksi yhdeksi Capitol Investin johtajista, mutta silloin hänellä olisi ollut useampi kuvauspäivä eikä hän kiireisen työnsä puolesta voinut useampaa päivää kuvauksissa olla. Tässä tulee jälleen esiin ongelma kuvausaikataulujen kanssa: jos avustajan omat aikataulut otettaisiin huomioon kuvausaikatauluja tehdessä, voisi avustajarooleihin saada sopivampia ihmisiä.

Aikataulujensa puolesta helppo ihmisryhmä avustajiksi olisi tietysti työttömien yhdistykset. Esimerkiksi Vantaan työttömät ry ja Helsingin työttömät ry ovat olleet mukana monessa suomalaisessa elokuvassa tai televisiosarjassa. *Uudisraivaajassa* en kuitenkaan valitettavasti voinut niitä käyttää juuri sarjan avustajaroolien luonteen takia: työttömien yhdistyksien jäsenet eivät valitettavasti usein ole tyyliltään sellaisia, joita *Uudisraivaajan* avustajilta vaadittiin. Tämä tuo myös esiin uuden ongelman liittyen tuotannon avustajille järjestämiin resursseihin: avustajia varten on harvoin budjetillisista ja aikataulullisista syistä johtuen järjestetty puvustusta tai maskeerausta. Avustajat esiintyvät omissa vaatteissaan sellaisina kuin he oikeastikin ovat. Tästä syystä avustajiksi täytyy hankkia ihmisiä, jotka omina itsenään ovat valmiiksi sen näköisiä kuin rooli vaatii, mikä puolestaan valmiiksi rajaa hyvin paljon sitä, keitä avustajiksi voi pyytää.

5.3.4 Harrastajateatterit

Helsingin seudulla on melko paljon harrastajateattereita, ja niistä usein pyydetään elokuvaan ja televisiosarjoihin avustajia. Niin myös minä tein. Useimmiten asia eteni niin, että otin yhteyttä harrastajateatterin yhteyshenkilöön, joka välitti viestiä eteenpäin teatterin jäsenille.

Yleensä tämä välitys tapahtui sähköpostitse. Olin yhteydessä yhteensä noin 15 harrastajateatteriin Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla.

Harrastajateattereiden jäsenien kohdalla havaitsin ongelmaksi sen, että he mielellään tulevat televisiosarjoihin pieniin rooleihin, mutta taustatoiminnan näytteleminen ei useampaa heistä kiinnostanut. Näistä 15 harrastajateatterista, joihin otin yhteyttä, ilmoittautui halukkaiksi avustajiksi noin 20 ihmistä. Näistä ilmoittautuneista harrastajateatterilaisista suurin osa oli teini-ikäisiä tyttöjä, joille ei kovinkaan paljon ollut sarjassa tarjolla avustajarooleja. Osa ilmoittautuneista taas oli kiinnostunut pienistä rooleista, mutta ei taustanäyttelemisestä. Havaitsin, että harrastajateatterilaisilla on niin paljon kokemusta näyttelemisestä, että elokuvissa tai televisio-ohjelmissa taustatoiminnan näytteleminen ei ole heille tarpeeksi haastavaa ja siksi ei motivoi useita heistä lähtemään mukaan avustajaksi.

5.3.5 Seurat ja yhdistykset

Olin yhteydessä myös moniin urheiluseuroihin ja yliopiston sekä korkeakoulujen opiskelijayhdistyksiin ja pyysin järjestöjen jäseniä avustajiksi. Monet tällaiset seurat tai yhdistykset keräävät järjestölleen rahaa, ja tarjosin heille mahdollisuutta tähän tulemalla avustamaan *Uudisraivaajaan*. Pari urheiluseuraa ja Helsingin yliopiston opiskelijoita tulikin avustajiksi. Ongelmana seurojen ja yhdistysten kohdalla oli kuitenkin vähäinen kiinnostus. Tavallisesti kävi niin, että puhuessani järjestön yhteyshenkilön kanssa vaikutti siltä, että kiinnostusta olisi ja että jäseniä tulisi paljon avustajiksi, mutta kun yhteyshenkilö oli tiedustellut asiaa jäseniltä tai kun kuvausaikoja alettiin sopia, osoittautuikin kiinnostus vähäiseksi. Monesta yhdistyksestä ei loppujen lopuksi tullutkaan yhtään ihmistä. Tässäkin useimmassa tapauksessa syynä oli palkkion pienuus. Toisaalta myös kuvausaikojen ja jäsenien omien aikataulujen yhteensovittaminen oli ongelma. Havaitsin myös sen, että järjestöjen jäsenet olisivat mieluummin tulleet kuvauksiin samaan aikaan jäsentovereidensa kanssa, mutta eivät yksin eri aikoina. Eli jos joku olisikin ollut kiinnostunut, mutta hänen jäsentoverinsa ei päässyt, niin tällöin ei järjestöstä tullut ketään.

5.3.6 Ohjelma-avustajat ry

Suomen varmasti eniten käytetty järjestäytynyt avustajayhdistys on Ohjelma-avustajat ry. *Uudisraivaajassa* käytin heidän jäseniään sarjan suuremmissa avustajarooleissa, kuten Capitol Investin hallituksen jäsenenä tai vastaanottotiskin virkailijana. Valitsin yhdistyksen katalogista kuvien ja henkilön iän perusteella sopivia ehdokkaita rooleihin; lopullisen valinnan määritti aikataulujen yhteensopivuus.

Aikataulut olivat siis pääosassa myös järjestäytyneiden avustajien rekrytoimisessa. Vaikka Ohjelma-avustajat ry:n jäsenet ovat järjestäytyneitä avustajia, heillekin toiminta on harrastus. He ovat työssäkäyviä ihmisiä, ja vaikka he kuuluvatkin Ohjelma-avustajiin, se ei takaa sitä, että he ovat aina käytettävissä. Tämä osoittaa sen, että avustustoiminnan järjestäytyneisyys on Suomessa vielä hyvin alkeellista. Sen sijaan yhdysvaltalaisissa tuotannoissa *Screen Actors Guild* –sopimuksen tehneet tuotantoyhtiöt saavat käyttöönsä lyhyellä varoitusajalla ammattitaitoisia avustajia casting-yhtiön kautta (Goodell 1998, 151). Suomessa taas tuotannon avustajista vastaava henkilö, eli usein toinen apulaisohjaaja, itse soittaa Ohjelma-avustajien jäsenille ja rekrytoi ne, jotka kuvausaikana pääsevät kuvauksiin tulemaan. Tämä tapa vie hyvin paljon toisen apulaisohjaajan aikaa, kun jokainen ihminen on soitettava erikseen. Hän saattaa myös joutua soittamaan monta ihmistä enemmän kuin mikä avustajatarve on, koska ei ole takuita, että Ohjelma-avustajien jäsenet ovat käytettävissä silloin, kun heitä tarvitaan.

Ohjelma-avustajat ry:n jäseniä en voinut käyttää joukkokohtauksissa tai muuten puhtaassa taustatoiminnan näyttelemisessä, koska järjestäytyneenä yhdistyksenä Ohjelma-avustajien jäsenet ovat melko kalliita. Heillä ei ole ennakkoon määriteltyä taksaa, vaan palkkio sovitaan jokaisen henkilön kanssa erikseen. Jokainen jäsen voi siis itse päättää, mitä palkkioksi pyytää. Heille on kuitenkin yhdistyksen puolesta neuvottu olemaan lähtemättä kuvauksiin esimerkiksi juuri elokuvalippupalkalla. Suuri osa jäsenistä on myös niin kokenutta avustustehtävissä, että kun heitä pyydetään jatkuvasti eri tuotantoihin, he eivät suostu tulemaan ilman kunnon palkkiota. *Uudisraivaajassa* budjetin pienuuden takia en siis voinut taustatoimintaa näytteleville avustajille maksaa enempää kuin elokuvalipun, ja tämä rajasi Ohjelma-avustajat ry:n jäsenet pois taustalle tarjolla olevista avustajista.

Toinen ongelma, jonka Ohjelma-avustajat ry:n kohdalla huomasin, oli se, että heidän jäsenensä ovat hyvin paljon käytettyjä suomalaisissa elokuva- ja televisiotuotannoissa. Ongelma tämä oli sen takia, että jotkut jäsenistä ovat jo hyvin tunnistettavia, koska he esiintyvät niin monessa elokuvassa tai televisio-ohjelmassa. Avustajiksi mielellään otetaan henkilöitä, joita ei tunnusteta ja jotka ovat huomaamattomia taustanäyttelijöitä. Joidenkin Ohjelma-avustajat ry:n jäsenien kohdalla tämä on nykyisin mahdotonta. Tämä kertoo mielestäni siitä, että Suomessa avustajiksi haluavien ihmisten määrä on melko vähäinen. Erityisesti tämä osoittaa myös avustajatoiminnan järjestäytyneisyyden vähäisyyden Suomessa: avustajia hankkivan henkilön on helpompi ja nopeampi rekrytoida avustajat valmiista katalogista kuin etsiä halukkaita ilmoituksilla. Siksi Ohjelma-avustajien jäseniä käytetään niin usein, koska Suomessa ei ole useita järjestöjä, joista valita avustajat. Koska Ohjelma-avustajat ry:ssä ei ole kovin paljon jäseniä, tulee samoja henkilöitä käytettyä useissa eri tuotannoissa.

5.3.7 Avustajamäärät

Uudisraivaaja oli avustajien hankkimisen kannalta hyvin suuritöinen. Yksittäisiä avustajarooleja oli noin 540. Roolien suuren määrän vuoksi kohtasin ongelmia siinä, että niin montaa avustajaksi haluavaa ihmistä oli hankala Suomesta löytää. Tämä tarkoitti sitä, että oli käytettävä samoja ihmisiä useassa eri roolissa. Tämä on kuitenkin myös aivan normaali käytäntö. Jos yhtenä päivänä kuvataan useampi kohtaus, joissa on avustajia, niin samoja ihmisiä pidetään koko päivä kuvauksissa eri kohtauksissa. Jos kohtaukset tapahtuvat eri paikoissa esimerkiksi yksi kohtaus ravintolassa ja toinen kohtaus kadulla, eivätkä nämä kohtaukset ole jatkumoa toisilleen, avustajia pyydetään ottamaan vaihtovaatteita mukaansa, jolloin heistä tehdään erinäköisiä eri kohtauksien rooleihin. Budjetillisten syiden vuoksi tämä on normaali käytäntö myös USA:ssa. Ralph S. Singleton muistuttaa, että avustajien kierrättämisessä kohtauksesta toiseen on kuitenkin oltava varovainen, jotta henkilöiden kasvot eivät näy selvästi, kun he esittävät eri avustajarooleja. (Singleton 1996, 139.)

Avustajien kierrättäminen ja siten samojen henkilöiden esiintyminen monessa eri avustajaroolissa oli välttämätöntä *Uudisraivaajassa*. Singletonin huomauttama varovaisuus kierrättämisessä oli kuitenkin erittäin haastavaa, koska avustajiksi haluavien ihmisten

vähäisyyden vuoksi joitain henkilöitä oli käytettävä hyvin monessa eri roolissa. Tällöin riski siitä, että katsoja huomaa saman henkilön useassa eri kohtauksessa ja tapahtumapaikassa kasvoi suuremmaksi. Ohjelman uskottavuuden vuoksi tämä ei ole kuitenkaan toivottavaa. Usein tätä käytäntöä pyritään toteuttamaan niin, että sama avustaja esiintyy esimerkiksi jaksossa 1 ja seuraavan kerran jaksossa 3, jotta katsoja ehtii unohtaa kasvot.

Uudisraivaajan kuvauksien edettyä pidemmälle olin kuitenkin tilanteessa, että minun oli pakko käyttää samoja avustajia kohtauksissa, jotka olivat lähellä toisiaan samassa jaksossa, mutta eivät jatkumoa toisilleen. Kuvausten alussa avustajiksi tulleita ihmisiä oli eri rooleihin riittävästi, mutta myöhemmin minulle tuli ilmi, että uusia halukkaita budjetin rajoissa ei enää löytynyt, ja samoja henkilöitä käytettiin eri rooleissa melko paljon. Mielestäni avustajiksi haluavien ihmisten määrä onkin Suomessa hyvin pieni. Suurimmaksi syyksi arvioisin sen, että palkkiot ovat liian pieniä, joten ne eivät motivoi uusia ihmisiä lähtemään avustajiksi tai tulemaan useamman kuin yhden kerran kuvauksiin.

5.3.8 Ihmisten epäluotettavuus

Yksi valitettava ongelma, jonka *Uudisraivaajassa* huomasin, oli se, että jotkut avustajista olivat epäluotettavia ts. he ilmoittamatta jättivät tulematta kuvauksiin. Tämä on yksi osoitus siitä, että Suomessa ei ole kunnollista järjestäytyntä avustajaorganisaatiota, jonka kautta tuotannot saisivat käyttöönsä ammattitaitoisia henkilöitä, jotka ottaisivat avustustehtävät tosissaan ja siten olisivat luotettavia. Tämä epäluotettavuus ei kuitenkaan päde suinkaan kaikkien avustajien kohdalla, vaan on onneksi poikkeus. Esimerkiksi Ohjelma-avustajat ry:n jäsenet ovat hyvin luotettavia. Kuitenkin avustajia rekrytoidessani *Uudisraivaajan* kuvauksiin, jouduin joka kerta ottamaan huomioon sen, että jos joku henkilö jättääkin tulematta. Tässä tilanteessa on kuitenkin myös toinen puoli: en voinut vain varmuuden vuoksi hankkia kohtausta varten montaa ylimääräistä avustajaa siltä varalta, että joku jättää tulematta. Syynä tähän oli budjetti; jos kaikki pyydetty olisivatkin tulleet kuvauksiin, olisi kaikille joutunut maksaa palkkion ja silloin olisi budjetista mennyt ylimääräisiä kuluja ylimääräisille avustajille. Budjetin takia avustajamäärät kohtauksissa olivat siis hyvin tarkkoja. Toisaalta myös ei ole hyvä, jos avustajia on kuvauksissa liikaa. Kaikki eivät välttämättä mahdu kuviin, ja silloin avustajat turhautuvat.

6 TUTKIMUS JA TUTKIMUSTULOKSET

Kun toimin toisena apulaisohjaajana *Uudisraivaajassa* ja kohtasin monenlaisia ongelmia avustajien hankkimisessa aloin miettiä, ovatko nämä ongelmat tavallisia suomalaisissa tuotannoissa. Huomasin, että avustajiin osana tuotantoa ei panosteta niin paljon kuin tarvitsisi. Heitä pidetään välttämättöminä, mutta heitä varten tarvittavia resursseja ei ole riittävästi eivätkä tuotannon kaikki osapuolet välttämättä ymmärrä, miten resurssien puute avustajien hankkimiseen vaikuttaa. Minua kiinnosti onko tämä yleistä tuotantoyhtiöissä ja tuotannoissa Suomessa.

Tutkiakseni asiaa katsoin parhaaksi keinoksi haastatella tätä työtäni varten henkilöitä, jotka ovat olleet suomalaisissa elokuvissa, mainoksissa ja televisiosarjoissa toisena apulaisohjaajana tai muissa avustajista vastaavan tehtävissä. Aiheesta ei juurikaan ole aikaisempia tutkimuksia, ja avustajia käsitteleviä lähdeteoksia on lähinnä amerikkalaisesta avustajakäytännöstä ja avustajien casting-palveluista. Näiden lähdeteosten perusteella pystyin kuitenkin vertailemaan suomalaista avustajakäytäntöä siihen, mitä se toimivimmillaan voi olla. Kuitenkin saadakseni vastauksia siihen, miten avustajakäytäntö yleisesti suomalaisissa tuotannoissa toimii ja mitä mieltä avustajia hankkivat henkilöt ovat käytännön toimivuudesta, halusin haastatella ihmisiä, jotka tätä työtä tekevät tai ovat tehneet jossain vaiheessa uraansa. Eniten minua kiinnosti juuri kollegoideni kokemukset avustajien hankkimisesta suomalaisiin tuotantoihin. Toteutin tutkimuksen kyselylomakkeella, joka sisälsi 18 avointa ja monivalintakysymystä aiheesta.

6.1 Yleinen katsaus haastatteluihin

Haastateltavien joukkoon kuului sekä useampaan elokuvaan, televisiosarjaan tai mainokseen avustajia hankkineita että vain muutamassa tuotannossa tätä työtä tehneitä henkilöitä. Jotkut kauemmin alalla olleet olivat aiemmin olleet mainospuolella ja hieman vähemmän aikaa televisio- tai elokuva-alalla. Heiltä sain mielenkiintoista vertailua siitä, miten avustajien hankkiminen elokuvaan tai televisiosarjoihin eroaa avustajien hankkimisesta mainoksiin.

Tarja Ahava on ollut mainos-, elokuva- ja televisioalalla 11 vuotta ja työskentelee nykyisin tuotantojohtajana Moskito Televisionissa. Ahava on hankkinut avustajia mainoksiin ja televisiotuotantoihin. Anna Niskanen toimii free lancerina ja on tehnyt toisen apulaisohjaajan työtä pääasiassa elokuvissa. Kokemusta Niskasella mainos-, elokuva- ja televisioalalta on 10 vuotta. Riikka Niemelä on työskennellyt televisiotuotannoissa neljä vuotta ja kokemusta hänellä on avustajien hankkimisesta televisiosarjoihin. Tiina Wilkman on työskennellyt mainospuolella kahdeksan vuotta ja televisiotuotannoissa kaksi vuotta erilaisissa tehtävissä; tällä hetkellä hän toimii toisena apulaisohjaajana televisiotuotannoissa. Wilkmanilla on kokemusta avustajien hankkimisesta sekä mainoksiin että televisio-ohjelmiin.

Yleisesti ottaen haastateltavat olivat hyvin yhdenmukaisia vastauksissaan. Kuitenkin sain myös erittäin mielenkiintoisia uusia näkökulmia avustajatoimintaan Suomessa. Kaikista vastauksista havaitsin, että aihe herättää melko voimakkaita mielipiteitä henkilöissä, jotka ovat tuotantoihin avustajia hankkineet. Usein nämä mielipiteet olivat negatiivisia ja osoittivat kritiikkiä tuotantojen avustajia varten varaamiin resursseihin. Eroja vastauksissa tuli lähinnä vain kysymyksissä, jotka koskivat avustajina toimivia henkilöitä ja suomalaisten innokkuutta toimia avustajina.

Haastateltavien vastauksista nousee selkeästi esille kolme avustajien hankkimiseen liittyvää asiaa, joita pidetään ongelmallisina elokuva-, ja televisiotuotannoissa: budjetti, aikataulu ja ihmisten motivaatio tulla avustajaksi. Luvussa viisi käsittelin ongelmia, joita kohtasin työssäni avustajista vastaavana henkilönä *Uudisraivaajassa*. Näistä ongelmista suurimmat olivat juuri nuo kolme edellä mainitsemaani asiaa, jotka myös haastatteluissani tulivat selkeimmin esille. Seuraavassa vertailen haastateltavieni kokemuksia ja mielipiteitä näistä ongelmista omiin kokemuksiini. Lisäksi esitän haastateltavieni muita näkökulmia ja mielipiteitä avustajatoiminnasta Suomessa. Haastateltavieni vastaukset koskevat elokuva- tai televisioalaa yleisesti eivätkä kohdistu tiettyyn tahoon.

6.2 Budjetin riittämättömyys

Poikkeuksetta kaikissa haastatteluissa tuli esille se, että elokuva- ja televisiosarjojen avustajabudjetti on ollut liian pieni. Budjetin riittämättömyys myös nimettiin ehdottomasti

suurimmaksi ongelmaksi saada tuotantoihin avustajia. Haastateltavieni tuotannoissa palkkio oli useimmiten ollut elokuvalippu tai 20 €yhdestä avustuskerrasta, kuten oli myös *Uudisraivaajassa*. Tämä palkkio koettiin liian pieneksi houkuttelemaan ihmisiä mukaan tuotantoihin: ”Monet, jotka aikataulullisesti ehtisivät, eivät silti viitsi lähteä pelkällä leffalipulla koko päiväksi avustamaan” (Riikka Niemelän haastattelu 15.4.2007). Tämä osoittaa sen, että palkkiolla ja siten budjetilla on suuri merkitys avustajaksi tulemiseen motivoimisessa. Pienillä palkkioilla jopa avustamisesta kiinnostuneita ihmisiä on vaikea saada tuotantoihin mukaan.

Tarja Ahava esittää syyksi avustajabudjettien vähäisyyteen sen, että hänestä tuntuu siltä, että avustajat ovat helppo kohta säästää tuotannon budjetoinnissa. Ahava lisää, että pelkän käsikirjoituksen perusteella on vaikea määrittää, kuinka paljon avustajia loppujen lopuksi tarvitaan eli kuinka paljon heitä varten on budjetoitava; käsikirjoituksessa pienessä huoneessa tapahtuva intiimi kohtaaminen saattaa ohjaajan näkemyksen mukaan olla julkisessa paikassa tapahtuva joukkokohtaaminen. (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007.) Tämä näkökulma osoittaa budjetoinnin ongelmallisuuden. Ohjaaja saatetaan kiinnittää tuotantoon myöhäisessä vaiheessa, jolloin budjetti on jo laskettu, ja ohjaajan näkemyksiä ei voida enää ottaa huomioon. Tällöin avustajia hankkiva henkilö joutuu toteuttamaan ohjaajan näkemyksiä budjetilla, jossa ei ole näitä näkemyksiä huomioitu.

Budjetin ja avustajapalkkion määrän vaikutus ihmisten halukkuuteen tulla avustamaan tulee selvästi esille kun vertaa mainoselokuvatuotantoja ja elokuva- tai televisiotuotantoja keskenään. Mainoksissa budjetit ovat suurempia ja siten avustajille voidaan maksaa suurempi palkkio. Tällöin avustajien hankkiminen on huomattavasti helpompaa. Kynnys tulla avustajaksi on pienempi kunnollisen palkkion vuoksi, kun taas televisio-ohjelmiin on pienen palkkion takia vaikeampi saada avustajia. (Tiina Wilkmanin haastattelu 11.4.2007.)

6.3 Aikataululliset ongelmat

Aikatauluongelmat tulivat haastatteluissa esiin monessa muodossa. Toiset liittyivät kuvauspäivien aikatauluihin ja toiset avustajien hankintaan varattuun aikaan. Nämä ovat myös sidoksissa budjetillisiin ongelmiin: kuvauspäivät ovat yleensä kymmenen tunnin pituisia, ja avustajat saattavat joutua olemaan koko päivän kuvauksissa.

Elokuvalippua ei pidetä riittävänä palkkiona kymmenen tunnin kuvauspäivästä. Työssäkäyviä ihmisiä on taas vaikea saada kuvauksiin, jotka useimmiten ovat päiväsaikaan. (Tiina Wilkmanin haastattelu 11.4.2007.) Kuvausaika siis vaikuttaa siihen, miten innokkaasti ihmiset tulevat avustajiksi. Viikonloppuisin ja iltaisin tapahtuviin kuvauksiin on helpompi saada avustajia kuin päiväkuvauskuksiin. Myös vuodenaika vaikuttaa ihmisten innokkuuteen; ulkokuvauskuksiin kesällä on helpompi saada avustajia kuin talvella (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007).

Jotkut myös pitävät kymmenen tunnin työpäivää liian pitkänä avustamistehtäviin. Haastatteluissa tuli ilmi, että joitain ihmisiä on helpompi saada avustajiksi esimerkiksi vain yhteen kohtaukseen, koska silloin avustustehtävät vievät vähemmän aikaa. Tämä osoittaa, että avustustehtävät ovat sitä tekeville ihmisille selkeästi harrastustoimintaa. Niemelän mukaan ihmiset tulevat mieluummin muutamaksi tunniksi kuvauksiin, koska muutoin päivän katsotaan menevän hukkaan (Riikka Niemelän haastattelu 15.4.2007). Tässä valossa kuvaukset pitäisi siis aikatauluttaa niin, että avustajia vaativia kohtauksia tehdään yhtenä kuvauspäivänä vain muutama, jotta avustajien ei tarvitsisi olla kuvauksissa koko päivää. Toisaalta, jos avustajia tarvitaan koko päiväksi, voidaan yksi ryhmä ottaa alkupäiväksi ja toinen ryhmä loppupäiväksi. Tällöin avustajille ei tule kymmenen tunnin kuvauspäivää. Tässä kuitenkin törmätään taas budjetillisiin ongelmiin; tällä tavoin joudutaan maksamaan palkkioita kaksinkertainen määrä verrattuna siihen, että samat henkilöt olisivat koko päivän kuvauksissa, jolloin heille maksettaisi kertapalkkio koko päivästä.

Yksi aikataulullinen ongelma on myös avustajien hankkimiseen varattu aika. Avustajista vastaava henkilö pääsee aloittamaan työnsä tuotannossa vasta lähellä kuvausten alkamista tai lopulliset aikataulut eivät valmistu tarpeeksi ajoissa. Anna Niskasen mukaan tuotannon suunnittelussa ja aikataulutuksessa ei oteta tarpeeksi hyvin huomioon avustajien hankkimiseen tarvittavaa aikaa. Niskasen kertoo, että yleensä yksi ihminen hoitaa sekä avustajien hankkimisen että ohjaamisen kuvauspaikalla. ”Ja jos tuo ihminen on koko ajan kuvauksissa muutenkin niin aikaa avustajien soittamiseen ei ole”, sanoo Niskanen. (Anna Niskasen haastattelu 16.4.2007.)

Tarja Ahava tuo esiin toisen ongelman, joka aiheutuu avustajien hankkimiseen varatun ajan puutteesta. Koska aikaa ei ole tarpeeksi, avustajia ei ehditä koekuvata, ja heidät täytyy

valita useimmiten kuvan tai ilmoituksen perusteella. Ahava sanoo, että ”kireistä aikatauluista johtuen avustajia ei välttämättä pysty seulomaan muuta kuin puhelin keskustelun perusteella. Paikalle saattaa tulla kuvallisesti tai muuten toimimattomia, ellei peräti henkisesti epävakaita, ihmisiä.” (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007.) Se, että kohtaauksissa on vääränlaisia avustajia tai he vaativat enemmän ohjausta ja huomioita, aiheuttaa lisätyötä kiireisellä kuvauspaikalla. Lisäksi kohtausta ei välttämättä voida toteuttaa ennakkosuunnitelmien mukaan, jos avustajina on ihmisiä, jotka eivät ohjaajan näkemyksen mukaan kohtauksen luonteeseen sovi. Lisäaika avustajien hankkimisessa saattaa siis vähentää lisätyötä kuvauspaikalla.

6.4 Avustajien halukkuus

Ihmisten innokkuudesta tulla avustajaksi haastateltavillani oli hieman eriäviä mielipiteitä. Lisäksi vastauksissa saattoi olla sisäisiä ristiriitoja: toisaalta ovat halukkaita, toisaalta eivät. Yleisesti ottaen kaikkien haastateltavieni mielestä innokkuuteen, palkkion ja aikataulun lisäksi, vaikuttaa jokin muu tekijä tuotannossa. Tarja Ahavan mukaan halukkuuteen vaikuttavat muun muassa kuvausolosuhteet: kuvataanko sisällä vai ulkona, maaseudulla vai kaupungissa, ravintolassa vai sikalassa. Miellyttävässä ympäristössä tapahtuvat kuvaukset houkuttavat ihmisiä helpommin mukaan. (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007.)

Usein ihmiset tulevat avustajiksi mielenkiinnon takia. Heitä kiinnostaa nähdä, miten esimerkiksi televisio-ohjelmia tehdään. Tähän liittyen Ahava esittää, että avustajia on helpompi saada, jos tuotannossa on nimekkäitä näyttelijöitä tai nimekäs ohjaaja (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007). Anna Niskanen kertoo, että joillekin ihmisille avustajana olo on hieno kokemus, ja siksi heidät on helpompi saada mukaan seuraavallakin kerralla (Anna Niskasen haastattelu 16.4.2007). Avustaminen saattaa olla hieno kokemus juuri sen takia, että avustajana ollessa pääsee työskentelemään kuuluisien näyttelijöiden kanssa.

Kaikki haastateltavani olivat yhtä mieltä siitä, että tarjottu rooli vaikuttaa hyvin paljon avustajien innokkuuteen. Ihmisiä on helpompi saada pieneen rooliin kuin taustanäyttelijäksi. Mielenkiintoista on se, että Ahavan ja Niemelän mukaan avustaja, joka esiintyy tietyssä roolissa, on valmis olemaan kuvauksissa koko päivänkin, vaikka muutoin

ei suostuisi kymmentä tuntia kuvauksissa olemaan taustanäyttelijänä (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007 ja Riikka Niemelän haastattelu 15.4.2007).

Avustajatoiminnan järjestäytyneisyyttä Suomessa kaikki haastateltavani kuvailivat erittäin heikoksi. Tarja Ahava ihmettelee, mitä tämä järjestäytyneisyys edes on? Hän pohtii, että koko maan avustajien järjestäytyneisyys tuntuu olevan yhtä kuin Ohjelma-avustajat ry:n lehtinen. Ahava huomauttaa myös, että Ohjelma-avustajien jäsenet näkyvät liian monessa suomalaisessa elokuvassa tai televisio-ohjelmassa. (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007.) Syy tähän on juurikin se, että koska Ohjelma-avustajat ry:lle ei kovin paljoa järjestäytyntä vaihtoehtoa ole, käyttävät monet tuotannot samaa järjestöä ja siten samoja ihmisiä avustajina.

6.5 Muut ongelmat ja huomiot

Edellisten lisäksi haastateltavani toivat esiin ongelmia avustajien sitoutumisesta kuvauksiin. Anna Niskanen mainitsee yhdeksi työssään kohtaamistaan hankaluuksista sen, että avustajiksi tulevat henkilöt saattavat perua tulemisensa lyhyellä varoitusajalla tai jopa olla tulematta kuvauksiin ilmoittamatta asiasta (Anna Niskasen haastattelu 16.4.2007). Myös Tarja Ahava sanoo, että avustajien sitouttaminen tuotantoon on hyvin epävarmaa. Ihmiset eivät välttämättä luvattuaan tule paikalle sovittuna aikana. Ahava sivuaa myös syytä tähän kertomalla siitä, että avustajat tulisi kutsua ja sitouttaa tärkeäksi osaksi tuotantoa. Pitäisi osoittaa ”tervettä kunnioitusta avustajien merkittävää, mutta parhaimmillaan näkymätöntä työtä kohtaan.” (Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007.) Tämä varmasti edesauttaisi myös kasvattamaan yleistä halukkuutta avustajaksi tulemistä kohtaan.

Avustajien työn merkityksestä Ahava mainitsee mielenkiintoisen huomion.

Kohtauksesta riippuen avustajien määrä ja laatu vaikuttavat hyvin paljon näyttelijöiden suoritukseen; keskittymiseen, tunnelmaan, tilanteen autenttisuuteen. Avustajat voivat joko tukea tätä tai sitten aiheuttaa täydellisen sekasorron.

(Tarja Ahavan haastattelu 11.4.2007)

Avustajat eivät siis ole pelkkiä taustalla esiintyviä henkilöitä tekemässä lavastuksesta aidontuntuisen, vaan he saattavat olla myös merkittävä tekijä siinä, miten näyttelijä elokuvan tai televisio-ohjelman lavastetussa maailmassa onnistuu työssään.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Avustajat ja heidän elokuvissa ja televisio-ohjelmissa tekemänsä työ on hyvin tärkeä ja merkittävä osa tuotantoa. Erityisesti kiitollinen saa olla ihmisille, jotka kerta toisen jälkeen tulevat avustajiksi, vaikka he pienten palkkioiden vuoksi eivät työstä taloudellisesti hyödy. Tuntuu kuitenkin siltä, että yleisesti tuotannoissa ei arvosteta tarpeeksi avustajien panosta. Selvä merkki arvostuksen puutteesta on liian pieni korvaus heidän tekemästä työstä. Näyttääkin siltä, että liian pienet avustajabudjetit ovat suomalaisissa tuotannoissa enemmänkin sääntö kuin poikkeus. Elokuvalippu kymmenen tunnin työpäivästä ei mielestäni ole kohtuullinen korvaus. Tämä palkkio ei motivoi ihmisiä lähtemään avustajiksi, ja sen vuoksi Suomessa ei ole tarpeeksi ihmisiä, joita avustajina voi käyttää. Tästä syystä tuotannosta toiseen näkyvät samat henkilöt taustanäyttelijöinä. Ongelma on myös siinä, että suureen tuotantoon, johon tarvitaan paljon taustatoimintaa, ei löydy tarpeeksi avustajia. Kohtaukset joudutaan toteuttaa liian vähäisillä avustajamäärillä, mikä taas vaikuttaa elokuvan tai televisio-ohjelman visuaaliseen lopputulokseen.

Avustajia pidetään tuotannon toteutuksessa pakollisena, mutta haitallisena osana. Arvostuksen puute avustajien työtä kohtaan aiheuttaa sen, että heitä koskevia asioita ei oteta tarpeeksi hyvin huomioon tuotannon suunnittelussa, aikataulutuksessa ja budjetoinnissa, mikä hankaloittaa avustajia hankkivan henkilön työtä hyvin paljon. Henkilöllä ei ole aikaa kunnolliseen avustaja-castingiin, jolloin kuvauksiin joudutaan ottamaan ihmisiä ilman kunnollista seulontaa; tällöin saattaa myös jäädä löytymättä hyviä avustajia, kun heidän kykyjään ei päästä näkemään. Avustajien huomioonottaminen ennakkosuunnittelussa myös vähentäisi turhia muutoksia, ja siten ylimääräistä työtä.

Kuvausaikatauluissa avustajien huomioiminen lisäisi myös avustajiksi tulevien ihmisten määrää. Kohtaukset, joissa tarvitaan paljon avustajia, pitäisi aikatauluttaa siten, että ne tehtäisi sellaiseen aikaan, että työssäkäyvät avustajat pääsisivät parhaiten osallistumaan

kuvauksiin. Luulen, että usein unohdetaan se, että avustustoiminta on sitä tekeville ihmisille harrastus. He eivät ole aina käytettävissä juuri silloin, kun sanotaan. Tuntuu siltä, että avustajia hankkivan henkilön odotetaan pitävän takataskussaan aina valmiina olevia avustajia. He eivät kuitenkaan ole sama asia kuin rekvisiitta, joka on aina käytettävissä.

Melko yleinen ongelma avustajien keskuudessa on joidenkin avustajien epäluotettavuus; he eivät saavu kuvauksiin sovittuna aikana ilmoittamatta asiasta. Arvostuksen lisääminen ja avustajien työn merkityksen ymmärtäminen vaikuttaisi siihen, että avustajat tietäisivät olevansa tärkeä osa tuotantoa; tällöin he pitäisivät osaansa tuotannossa tarpeellisena ja tällaiset tulematta jättämiset vähentyisivät. Jos avustaja kokee, että tuotanto ei pidä häntä tärkeänä, niin hän helposti ajattelee, että poisjääntikään ei ole niin merkittävä asia. Avustajat pitäisi sitouttaa tuotantoon ottamalla heidät tärkeäksi osaksi työryhmää.

Avustajatoiminnan järjestäytyneisyys Suomessa on esimerkiksi amerikkalaiseen avustajakäytäntöön verrattuna hyvin alkeellista. Tämä on suuri syy siihen, miksi avustajien hankkiminen on työlästä ja aikaa vievää työtä. Avustajia täytyy haalia sieltä täältä yleisien ilmoitusten perusteella. Järjestäytyneisyys olisi hyvä myös siinä mielessä, että järjestö voisi kouluttaa avustajiksi tulevia ihmisiä siinä, miten kameran edessä toimitaan, ja valmistaa heitä siihen, minkälaista kuvauksissa oleminen on. Kunnollinen järjestäytyneisyys myös voisi vakiinnuttaa palkkiokäytäntöä; järjestäytyneillä avustajilla voisi olla yleiset taksat, jotka olisivat tuotantoyhtiöiden tiedossa. Tällöin jo budjetoinnissa tulisi ottaa huomioon tämä avustajapalkkio ja avustajabudjetit saattaisivat kasvaa sen mukaisesti.

Avustajien lisääntynyt järjestäytyneisyys myös toisi avustajia hankkivien ihmisten tietoisuuteen uusia ihmisiä. Tällöin avustajiksi halukkaiden henkilöiden tavoitettavuus paranisi huomattavasti. Näyttäisi siltä, että järjestäytyneisyys Suomessa on jo hieman kasvussa, esimerkkinä East Finland Film Commissionin avustajarekisterin perustaminen, mutta paljon on vielä tehtävää, jotta Suomeen saataisi kattavia ja vakiintuneita avustajacasting-palveluita.

Kokemukseni avustajien rekrytoimisesta ja kohtaamani ongelmat toisena apulaisohjaajana *Uudisraivaajassa* näyttävät olevan yleisiä ongelmia suomalaisissa elokuva- ja

televisiotuotannoissa. Suurimpina epäkohtina ovat budjetti, aikataulut ja niistä johtuva ihmisten vähäinen kiinnostus avustamiseen. Ainakaan vielä näihin ongelmiin ei ole kaikissa tuotannoissa puututtu eikä muutoksia ole tehty. Elokuva- ja televisiotuotanto Suomessa on kuitenkin kasvamassa, ja toivottavasti sen myötä myös asenteet avustajia kohtaan muuttuisivat, tuotantojen resurssit avustajia varten sekä avustajatoiminta ja sen järjestäytyminen lisääntyisivät.

LÄHTEET

Goodell, Gregory 1998. Independent Feature Film Production. New York: St. Martin's Griffin.

Elokuva-avustajille avataan rekisteri 2006. [www-dokumentti].
<<http://www.kuopio.fi/net.nsf/TD/110107123505081?OpenDocument>>.
(Luettu 3.2.2007)

Mandart, Pamela 1998. Going to Kansas City –Erään elokuvan synty tuottajan silmin. Teoksessa Going to Kansas City –Elokuva ja kuinka se tehtiin. Toimittanut Mikko Aarne. Helsinki: Like. 7-74.

Media-avustajat ry 2007. [www-dokumentti]. <<http://www.media-avustajat.fi>>.
(Luettu 25.1.2007)

Miller, Pat P. 1999. Script Supervising and Film Continuity. USA: Focal Press

Movie Work Now Casting 2007. [www-dokumentti]. <<http://movieworknow.com>>.
(Luettu 12.3.2007)

Saarela, Tommi 1998. Suomalaispojan kujanjuoksu englanniksi. Pikku-uutisesta kasvoi Pitkä elokuva –Pekka Mandartin haastattelu. Teoksessa Going to Kansas City –Elokuva ja kuinka se tehtiin. Toimittanut Mikko Aarne. Helsinki: Like. 101-120

Singleton, Ralph S. 1996. Film Budgeting Or, How Much Will It Cost to Shoot Your Movie? Los Angeles: Long Eagle Publishing co.

Ahava, Tarja. Tuotantojohtaja. Moskito Television. Helsinki. Haastattelu 11.4.2007

Niemelä, Riikka. Kuvaussihteeri. Helsinki. Haastattelu 15.4.2007

Niskanen, Anna. Toinen apulaisohjaaja. Helsinki. Haastattelu 16.4.2007

Nurminen, Heimo. Kortistinhoitaja. Media-avustajat ry. Tampere. Sähköpostit 26.1.2007
Ja 30.1.2007

Wilkman, Tiina. Toinen apulaisohjaaja. Helsinki. Haastattelu 11.4.2007

AVUSTAJAT ELOKUVISSA JA TELEVISIOSARJOISSA
HAASTATTELUKYSYMYKSET

1. Kuinka kauan olet ollut elokuva-, televisioalalla?

2. Oletko hankkinut avustajia
  - a) elokuvaan
  - b) televisiosarjoihin
  - c) mainoksiin

3. Eroavatko mielestäsi toisistaan avustajien hankkiminen televisiosarjoihin, mainoksiin ja elokuvaan, miten?

4. Moneen projektiin olet hankkinut avustajia?
  - a) 1-5
  - b) 6-10
  - c) yli 10

5. Kuinka monta avustajaa suuritöisimmässä projektissasi oli keskimäärin?
  - a) alle 50
  - b) 51-100
  - c) 101-150
  - d) yli 150

6. Kuinka monena kuvauspäivänä avustajia tarvittiin?
  - a) alle 1/4
  - b) 1/4 – 2/4
  - c) 3/4 – 4/4 kaikista kuvauspäivistä

7. Kuinka monta kuvauspäivää ko. projektissa oli yhteensä?

8. Oliko mielestäsi ko. projektin avustajabudjetti riittävä?
  - a) kyllä
  - b) ei

9. Mistä hankit avustajat ko. projektiin?

10. Kohtasitko mitään hankaluuksia avustajien hankkimisessa? Jos kyllä, mitä?

11. Mitä muita resursseja palkkioiden lisäksi avustajia varten ko. projektissa vaadittiin?

12. Otetaanko näiden resurssien tarve mielestäsi hyvin huomioon tuotannon suunnittelussa ja toteutuksessa sekä aikatauluissa?

13. Mikä olisi mielestäsi sopiva palkkio avustustehtävistä?

14. Ovatko suomalaiset mielestäsi halukkaita tekemään avustajatehtäviä?

a) kyllä

b) ei

kommentteja:

15. Miten avustajalle ehdotettu rooli ja keikan pituus vaikuttavat saatavuuteen?

16. Miten kuvailisit avustajatoiminnan järjestäytyneisyyttä Suomessa?

17. Voisiko avustajien hankkimista jollain tavoin parantaa? Miten?

18. Jos sinulla on aiheeseen jotain, mitä haluat vielä lisätä, tee se tähän.